

دانشگاه سمنان

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:

تبیین فقهی، حقوقی حریم خصوصی خانواده

استاد راهنما:

آقای دکتر مهدی موحدی محب

استاد مشاور:

آقای دکتر مصطفی جباری

پژوهشگر:

مرضیه ولی

مهرماه ۱۳۹۴

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه (رساله) متعلق به دانشگاه سمنان است.

*** تعهدنامه ***

اینجانب مرضیه ولی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه سمنان، دانشکده علوم انسانی گروه الهیات تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی برداری نشده و به پایان رسیدن آن نتیجه تلاش و مطالعه مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید محترم بوده است و در صورت اثبات خلاف مندرجات فوق به تشخیص دانشگاه مطابق با ضوابط و مقررات حاکم (قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان و قانون ترجمه و تکثیر کتب و نشریات و آثار صوتی، ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی و انضباطی...) با اینجانب رفتار خواهد شد و حق هرگونه اعتراض در خصوص احقاق حقوق مکتسب و تشخیص و تعیین تخلف و مجازات را از خویش سلب می‌نمایم. در ضمن، مسئولیت هرگونه پاسخگویی به اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و مراجع ذیصلاح (اعم از اداری و قضایی) به عهده اینجانب خواهد بود و دانشگاه هیچ‌گونه مسئولیتی در این باره نخواهد داشت.

مرضیه ولی

تقدیم به:

خانواده‌ی حضرت علی (علیه‌السلام) که پدر، مادر، برادر، خواهر در این خانواده به واقع معنا شد.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خدایی را که توفیق کسب دانش و معرفت را به ما عطا فرمود. در اینجا بر خود لازم می‌دانم از تمامی اساتید بزرگوار، بویژه اساتید دوره‌ی کارشناسی ارشد که در طول تحصیل مرا در تحصیل علم و معرفت و فضائل اخلاقی یاری نموده‌اند، تقدیر و تشکر نمایم.

از استاد گرامی و بزرگوار جناب آقای دکتر مهدی موحدی محب که راهنمایی اینجانب را در انجام تحقیق، پژوهش و نگارش این پایان‌نامه تقبل نموده‌اند نهایت تشکر و سپاسگزاری را دارم.

از جناب آقای دکتر مصطفی جبّاری به عنوان مشاور که با راهنمایی خود مرا مورد لطف قرار داده‌اند کمال تشکر را دارم.

از پدر و مادر بزرگوارم که در تمامی سال‌های تحصیلی، صبورانه، مرا مورد حمایت مادی و معنوی خویش قرار داده‌اند، صمیمانه نهایت تشکر و سپاس را دارم.

و از تمامی اساتید و دوستان عزیزی که در نگارش این اثر، مرا مورد لطف خود قرار دادند، سپاسگزارم.

چکیده

حریم خصوصی از جمله حقوق شهروندی است که در یک جامعه برای افراد در نظر گرفته شده است، از جمله تعاریفی که برای آن ارائه شده این است که: حریم خصوصی، قلمرویی از زندگی شخص است که عرفاً و قانوناً انتظار می‌رود دیگران بدون رضایت وی به آن وارد نشوند و بر آن کنترل نداشته باشند. حریم خصوصی در خانواده نیز، محدوده‌ای از عقاید، احساسات، رفتارها و ویژگی‌های هر عضو خانواده است که برای دیگر اعضا آشکار نباشد یا به‌رغم آشکار بودن، از افشای آن راضی نباشد و در برابر ورود و نظارت دیگر اعضا واکنش نشان می‌دهد. مانند حریم خلوت، حریم اطلاعات، حریم روابط زناشویی، حریم ارتباطات و حریم شخصیت. اگرچه در فقه، چنین اصطلاحی مطرح نبوده است، و هر جا از حریم یاد شده به حریم جغرافیایی اشاره دارد، هم چنین در حقوق وضعی به چنین ترکیبی به صورت خاص اشاره نشده اما در مواد قانونی به ممنوعیت ورود غیر قانونی به مسکن، و ... اشاره دارد. در این نوشتار به بیان حدود و چارچوب حریم خصوصی در خانواده و دلایل نقلی و روایی و قانونی برای اثبات حریم خصوصی، می‌پردازیم. از جمله موارد مطرحه حریم خصوصی زوجین، و حریم خصوصی کودک است که طبعاً باید رعایت گردد، هر چند در نگاه نخست پذیرفتن حریم خصوصی برای کودک با تکلیف والدین به تربیت او متعارض می‌نماید، چراکه تربیت کودک مستلزم کنترل و نظارت بر ارتباط با دیگران و ابزار و اطلاعاتی است که در دسترس اوست که این واقعیت امروزه با توسعه فن‌آوری‌های ارتباطاتی و اطلاعاتی و رواج استفاده از شبکه‌های اجتماعی جدید باورپذیرتر شده است. کنوانسیون حقوق کودک با لحاظ امکان دخالت بر اساس قانون، لزوم در نظر گرفتن منافع عالی‌ه‌ی کودک و اولویت حق بر تربیت در مقایسه با حق حریم خصوصی کودک، راه را برای ورود به این حریم و تربیت او باز می‌گذارد، اما قوانین ایران از جهت تبیین حق کودک بر حریم خصوصی و تعیین ضابطه‌های آن دچار نقص است. اگرچه در فقه شیعه به طور مستقل به حریم خصوصی کودک پرداخته نشده است، اما همواره رعایت مصلحت و منافع عالی‌ه در تربیت و حضانت وی مورد تأکید قرار داشته و دارد.

واژگان کلیدی: حریم خصوصی، خانواده، زوجین، کنوانسیون حقوق کودک، تجسس.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....

فصل اول: کلیات

۴.....	۱-۱- تبیین موضوع.....
۵.....	۱-۲- اهمیت و ضرورت موضوع.....
۶.....	۱-۳- سؤالات تحقیق (اصلی و فرعی).....
۶.....	۱-۳-۱- سؤال اصلی.....
۶.....	۱-۳-۲- سؤالات فرعی.....
۶.....	۱-۴- فرضیه‌های تحقیق.....
۷.....	۱-۵- اهداف تحقیق.....

فصل دوم: معنا و مفهوم حریم خصوصی

۹.....	۲-۱- تعاریف.....
۹.....	۲-۱-۱- حریم در لغت.....
۱۰.....	۲-۱-۲- معنای واژه ی خصوصی.....
۱۲.....	۲-۱-۳- حریم در فقه امامیه.....

- ۱۲-۲-۴-تعریف حریم در حقوق.....۱۲
- ۱۳-۲-۵- مفهوم حریم خصوصی.....۱۳
- ۱۵-۲-۶- حریم خصوصی از نظر فقهی.....۱۵
- ۱۶-۲-۷- حریم خصوصی در حقوق ایران.....۱۶
- ۱۷-۲-۸- انواع حریم خصوصی.....۱۷
- ۱۷-۲-۸-۱- حریم خصوصی در منازل و اماکن.....۱۷
- ۱۸-۲-۸-۲- حریم خصوصی جسمانی.....۱۸
- ۱۹-۲-۸-۳- حریم خصوصی اطلاعات.....۱۹
- ۱۹-۲-۸-۴- حریم خصوصی ارتباطاتی.....۱۹
- ۲۰-۲-۸-۵- حریم خصوصی مادی و معنوی.....۲۰
- ۲۰-۲-۸-۵-۱- حریم خصوصی مادی.....۲۰
- ۲۰-۲-۸-۵-۲- حریم خصوصی معنوی.....۲۰
- ۲۱-۲-۲-واژگان مرتبط.....۲۱
- ۲۱-۲-۲-۱- تجسس.....۲۱
- ۲۲-۲-۲-۱- تجسس در اصطلاح فقها.....۲۲
- ۲۲-۲-۲-۲- تحقیق.....۲۲
- ۲۳-۲-۲-۳- تفحص.....۲۳
- ۲۴-۲-۲-۴-۱- تجسسهای مجاز.....۲۴
- ۲۵-۲-۲-۴-۲-۱- تجسس در ویژگیهای شخصی افراد.....۲۵

- ۲-۲-۴-۲- جاسوسی به نفع اجانب و دشمنان.....۲۶
- ۲-۳-۲- موارد منع تحقیق و تفحص از منظر قانون.....۲۸
- ۲-۳-۱- استراق سمع در مخابرات.....۲۸
- ۲-۳-۲- تعرض به امنیت مسکن.....۲۸
- ۲-۳-۳- تعرض به امنیت خلوت.....۲۸
- ۲-۴-۴- حمایت از کرامت و شرافت انسان در احکام اسلامی.....۲۹
- ۲-۴-۱- فقه و احترام به حیثیت افراد.....۳۰
- ۲-۴-۲- احترام به حیثیت افراد از منظر حقوق.....۳۱
- ۲-۴-۲-۱- قانون اساسی و احترام به حیثیت افراد.....۳۱
- ۲-۴-۲-۲- قانون مجازات اسلامی و احترام به حیثیت افراد.....۳۱
- ۲-۴-۳- حق کرامت در اعلامیه جهانی حقوق بشر.....۳۲
- ۲-۵- میزان دخالت دولت در حریم خصوصی.....۳۴
- ۲-۶- منع تظاهر به روزخواری.....۳۷
- ۲-۷- رعایت حجاب و پوشش بدن به عنوان الزام به حفظ حریم دیگران.....۳۷

فصل سوم: حریم خصوصی خانواده

- ۳-۱-۱- خانواده و حریم خصوصی.....۴۱
- ۳-۱-۱-۱- خانواده در فقه.....۴۱
- ۳-۱-۲- خانواده در حقوق.....۴۱
- ۳-۱-۳- حریم خصوصی در خانواده.....۴۲

- ۳-۱-۴- زنان و حریم خصوصی در خانواده..... ۴۳
- ۳-۱-۵- ویژگی های محیط خانواده..... ۴۴
- ۳-۱-۵-۱- عاطفی بودن..... ۴۴
- ۳-۱-۵-۲- پنهانی بودن..... ۴۴
- ۳-۱-۵-۳- انسجام خانواده با حفظ استقلال و کرامت اعضا..... ۴۵
- ۳-۱-۶- اصول حاکم بر ماهیت جمعی خانواده..... ۴۶
- ۳-۱-۶-۱- اصل آزادی..... ۴۶
- ۳-۱-۶-۲- اصل تحفظ و تحکیم..... ۴۶
- ۳-۱-۶-۳- اصل حریم خصوصی..... ۴۸
- ۳-۱-۶-۴- اصل تقدم اخلاق بر حقوق..... ۵۰
- ۳-۱-۶-۵- اصل ثبات و امنیت..... ۵۱
- ۳-۱-۷- نسبت بین حریم خصوصی و اصول حاکم بر خانواده..... ۵۲
- ۳-۱-۸- راهکارهای حل اختلافات در خانواده، جهت عدم دخالت در حریم خصوصی..... ۵۳
- ۳-۱-۸-۱- مشاوره..... ۵۳
- ۳-۱-۸-۲- استفاده از نهادها و قواعد اخلاقی..... ۵۴
- ۳-۱-۸-۳- نهاد حکمیت..... ۵۴
- ۳-۱-۸-۴- مداخله حاکم..... ۵۵
- ۳-۱-۸-۵- حل اختلاف از طریق دادگاه..... ۵۵
- ۳-۱-۹- حریم خانه و خانواده..... ۵۶

- ۵۸.....۱-۹-۱-۳- حق خلوت و حریم در سبک معماری ایرانی- اسلامی
- ۵۹.....۱-۱-۹-۱-۳- معماری ایرانی
- ۶۱.....۲-۱-۹-۱-۳- فضای ورودی بناهای درونگرا
- ۶۳.....۳-۱-۹-۱-۳- محرمت و امنیت
- ۶۴.....۴-۱-۹-۱-۳- خلوت
- ۶۵.....۲-۹-۱-۳- احکام نگاه به عنوان ابزاری برای حفظ حریم خانه و خانواده
- ۶۶.....۳-۹-۱-۳- دفاع از عرض و ناموس
- ۶۹.....۴-۹-۱-۳- افشا کردن سر و ورود در حریم خصوصی
- ۷۰.....۱-۴-۹-۱-۳- افشای اطلاعات از منظر روایات
- ۷۱.....۲-۴-۹-۱-۳- افشای اطلاعات در اصطلاح فقها
- ۷۲.....۳-۴-۹-۱-۳- افشای اطلاعات در اصطلاح حقوق
- ۷۲.....۱۰-۱-۳- ضمانت اجرایی حریم خصوصی در خانواده
- ۷۴.....۲-۳-۲-۳- زوجین و حریم خصوصی
- ۷۴.....۱-۲-۳- جایگاه حریم خصوصی زوجین
- ۷۵.....۲-۲-۳- مصادیق حریم خصوصی
- ۷۶.....۳-۲-۳- مصادیق حریم خصوصی زوجین
- ۷۶.....۱-۳-۲-۳- حریم خلوت
- ۷۶.....۲-۳-۲-۳- حریم جسمانی
- ۷۷.....۱-۲-۳-۲-۳- لزوم کسب اجازه در اهداء اعضای بدن

- ۳-۲-۳-۳- حریم اطلاعات..... ۷۹
- ۳-۲-۳-۴- حریم روابط زناشویی..... ۷۹
- ۳-۲-۳-۵- حریم ارتباطات..... ۷۹
- ۳-۲-۳-۶- حریم شخصیت..... ۸۰
- ۳-۲-۳-۷- حریم عاطفی..... ۸۰
- ۳-۲-۴-۴- حریم خصوصی زوجین در فقه..... ۸۱
- ۳-۲-۴-۱- حرمت ازدواج و خواستگاری با زن شوهردار و مطلقه رجعیه..... ۸۱
- ۳-۲-۴-۲- قذف و لعان زوج و زوجه..... ۸۱
- ۳-۲-۴-۱- قذف..... ۸۱
- ۳-۲-۴-۲- لعان..... ۸۳
- ۳-۲-۴-۳- عده نگه داشتن زوجه بعد از وفات و طلاق..... ۸۴
- ۳-۲-۴-۱- فلسفه عده..... ۸۵
- ۳-۲-۴-۱-۱- جلوگیری از اختلاط نسب..... ۸۵
- ۳-۲-۴-۱-۲- امکان رجوع شوهر در طلاق رجعی..... ۸۶
- ۳-۲-۴-۱-۳- احترام به شوهر پس از فوت..... ۸۶
- ۳-۲-۴-۱-۴- حفظ حرمت زندگی مشترک پس از طلاق..... ۸۶
- ۳-۲-۴-۴- جایگاه شوهر در اثبات زناى زوجه..... ۸۷
- ۳-۲-۴-۵- قتل در فراش..... ۹۰
- ۳-۲-۴-۶- قاعده فراش و حریم خصوصی زوجین..... ۹۱

- ۱۱۰-۳-۷-۴ حق کودک بر تربیت و ارتباط آن با حریم خصوصی.....
- ۱۱۲-۱-۳-۷-۴ اجازه گرفتن کودکان.....
- ۱۱۳-۲-۳-۷-۴ جداسازی بستر خواب کودک.....
- ۱۱۴-۳-۳-۲-۴ نهی از آمیزش در حضور کودک.....
- ۱۱۵-۴-۳-۷-۴ نهی از تماس بدنی مهیج.....
- ۱۱۶-۴-۷-۴ جمع بین تکلیف اولیا به تربیت کودک و رعایت حریم خصوصی او.....
- ۱۱۶-۱-۴-۷-۴ محدودیت های ورود به حق حریم خصوصی کودک.....
- ۱۱۶-۱-۱-۴-۷-۴ قانونی بودن دخالت.....
- ۱۱۷-۲-۱-۴-۷-۴ خودسرانه نبودن دخالت.....
- ۱۱۸-۳-۱-۴-۷-۴ رعایت مصلحت کودک.....
- ۱۱۹-۴-۱-۴-۷-۴ انطباق حق حریم خصوصی کودک با حق والدین بر تربیت طفل.....
- ۱۲۰-۵-۱-۴-۷-۴ سایر استثناءها.....
- ۱۲۰-۵-۷-۴ راهکارهای قانونی در تضمین سلامت حریم خصوصی کودک.....
- ۱۲۰-۱-۵-۷-۴ قوانین داخلی.....
- ۱۲۲-۲-۵-۷-۴ اسناد بین المللی.....
- ۱۲۳-۸-۴ دخالت و نظارت در ازدواج فرزندان توسط پدر.....
- ۱۲۷-نتیجه گیری.....
- ۱۲۹-پیشنهادها.....
- ۱۳۰-فهرست منابع.....

مقدمه

جایگاه والای خانواده به عنوان با هویت‌ترین نهاد اجتماعی از دیرباز و خصوصاً قرون اخیر، موقعیت و مقام ممتازی را در بین کلیه تأسیسات حقوقی نوین و کهن احراز کرده است. اهمیت خانواده در مجادله‌ی بی‌امان و مستمر تاریخ ملت‌ها به حدی است که هیچ‌یک از مکاتب سیاسی، اجتماعی و فلسفی از پرداختن به آن بی‌نیاز نبوده‌اند، از نخستین روزهای پیدایی بشر بر عرصه‌ی خاک و اولین شکفتگی‌های اندیشه‌ی بشری در گستره‌ی عظیم تاریخ خرد و آگاهی، خانواده و حقوق مربوط به آن همواره بخش قابل توجهی از اشتغالات فکری انسان را تشکیل می‌داده است. (محقق داماد، ۱۳۸۲، ص ۱۵).

با توجه به جایگاه والای خانواده، این حق افراد یک خانواده و حتی فراتر از آن حق افراد یک جامعه است که در جامعه‌ای که زندگی می‌کنند، اخلاق و معنویت در آن جامعه مورد تعرض قرار نگیرد، توسعه و شکوفایی هنگامی در جامعه میسر خواهد شد که حریم فضایل و ارزش‌های انسانی در آن جامعه حفظ شود و همگان احساس امنیت و آسایش کنند.

در کنار امنیت اخلاقی، در یک جامعه، امنیت مالی، امنیت حیثیتی، امنیت قضایی و ... از مواردی است که همواره باید از اهمیت بسزایی برخوردار باشد.

حضرت علی (علیه‌السلام) در نامه‌هایی که به مأموران خراج و مالیات گیرندگان صدقات، نوشته‌اند، ترک تعرض آنان به اموال، آبرو و حیثیت مردم را یادآوری می‌کنند، در بخشی از این نامه چنین آمده است:

«آنگاه که به آبادی رسیدی در کنار آب فرود آی و داخل خانه‌های آنان مشو، با آرامش و وقار به سوی آنان برو ... آنگاه به آنان بگو: بندگان خدا، ولی خدا مرا به سوی شما فرستاده است تا حق خدا را که

در اموالتان است، بگیرم. آیا در اموال شما حقی است که آن را به نماینده‌اش بپردازم، اگر کسی گفت نه، دیگر به او مراجعه نکن و اگر کسی پاسخ آری گفت، بدون آنکه او را تهدید کنی، همراهش برو.» (نهج-البلاغه، نامه‌ی ۲۵).

به عبارت دیگر انسان موجودی است که خداوند خود را نسبت به چنین آفرینشی تحسین نموده است. (مؤمنون/۱۱۴) و تاج کرامت را بر سر انسان قرار داده است (إسراء/ ۷۰) با چنین نگرشی نسبت به انسان و چنین جایگاهی برای او بهره‌مندی از حقوق ویژه برای انسان ایجاب می‌شود که از جمله‌ی آن‌ها، احترام به حریم افراد، صیانت از حیثیت و شرف انسانی و ... می‌باشد، پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در روایتی که در حجّه‌الوداع برای اصحاب خویش نقل فرمودند، بیان داشتند که:

«ألا إن دماءکم و أموالکم و اعراضکم علیکم، حرام.» (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۲۳، ص ۱۶۵). بر همین مبنا، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، حتی در مورد کسانی که تحت تعقیب قرار گرفته و بازداشت شده‌اند، تأکید بر حفظ حرمت و حیثیت آنان دارد. (اصل ۳۹).

لذا شایسته است که احترام به حریم افراد را از درون خانواده و بین اعضای خانواده و در روابط زوجین آغاز کنیم، هر چند عواطف عمیق و همبستگی روحی حاکم بین اعضای خانواده، خانواده را به صورت یک نهادی ویژه جلوه می‌دهد، و همگان را با این ذهنیت روبه‌رو می‌سازد که شاید به دلیل این شدت وابستگی نتوان حریمی بین اعضا، قائل شد و رابطه‌ی بین اعضای خانواده، جدای از روابط افراد در بیرون از خانواده است، در صورتی که با دقت در آیات و روایات و قواعد اخلاقی و حقوقی و اصولی که بر خانواده حاکم است، به روشنی ضرورت وجود چنین حریمی در اعضای خانواده را آشکار می‌سازد، لذا شناخت معنا و مفهوم حریم خصوصی و بویژه در خانواده، و روابط زوجین و فرزندان و حدود و ثغور آن، و جایگاه حریم خصوصی در فقه و حقوق خانواده، نیازمند پژوهش، و بحث و بررسی می‌باشد، تا همگان با شناخت دقیق این حق و جایگاه آن در خانه و خانواده و در نهاد بزرگتر جامعه، هرچه بیشتر ملزم به احترام و رعایت و عدم نقض این حق شوند، تا حرمت و کرامت انسانی همگان حفظ گردد.

فصل اول

کلیات

۱-۱- تبیین موضوع

هنگامی که با واژه‌ی حریم مواجه می‌شویم به تبع اکثریت افراد، آنچه در وهله‌ی اول به ذهنشان خطور می‌کند، حریم جغرافیایی، حریم املاک، مثل: حریم چاه، قنات، چشمه و ... خواهد بود. واژه‌ی حریم از ریشه‌ی حرم گرفته شده است، و حرم هم در تعریف لغت‌شناسان، جایگاهی است که مورد احترام و تکریم است و محدوده‌ای است دارای ضوابط و حدود که با هر شرایطی نمی‌توان بدان داخل شد، اما حریم خصوصی، حریمی است که با این ترکیب ویژه، تعریفی برای آن در لغت و حتی در کتب فقهی ارائه نشده است، اما با تعاریفی که برای واژه‌ی حریم و واژه‌های مرتبط با آن مثل حرم شده است، می‌توان گفت حریم خصوصی، حریمی است که خاص شده است و چون خاص شده، لذا عمومیت ندارد، و همگانی نیست و با این قید خاص، از عمومیت خارج می‌شود.

بنابراین حریم خصوصی، حریمی است که از مختصات هر شخصی است و عموم مردم از آن اطلاعی ندارند و چون از مختصات شخص است، به تبع، هیچ‌کس رضایت افشای آن را نخواهد داشت. اما حریم خصوصی در خانواده نیز، به همین منوال است، یعنی، هر یک از اعضای خانواده، دارای این حق می‌باشند که برای خود، احساسات، عقاید، رفتارها، آزادی‌ها، امور مادی و معنوی مخصوص به خود را داشته باشند که دیگر اعضا نباید، و ضرورتی ندارد که از آن مطلع شوند.

پژوهش حاضر به تبیین فقهی و حقوقی حریم خصوصی در خانواده می‌پردازد، با این رویکرد که اولاً حریم خصوصی در فقه و حقوق چه تعریف و جایگاهی دارد، و مصادیق آن در جامعه چگونه است. ثانیاً، به تعریف جایگاه حریم خصوصی در خانواده و تبیین چگونگی قلمرو این حریم در بین اعضای خانواده پرداخته می‌شود و سپس چگونگی تعامل حق حرمت و مبانی اخلاقی و فقهی آن در خانواده مورد بررسی قرار می‌گیرد. و بعد درباره‌ی حریم خصوصی کودک و حق تربیت فرزندان که از وظایف پدر و مادر محسوب می‌شود، سخن گفته می‌شود. و همچنین، به لزوم وجود حریم خصوصی بین زوجین و مواردی که در فقه اسلامی بر وجود چنین حریمی تأکید شده است، پرداخته می‌شود و سعی می‌گردد تا به سؤالاتی که در این زمینه مطرح می‌شود، که اهم آن‌ها عبارتند از: مصادیق حریم خصوصی زوجین

کدامند؟ نسبت بین حریم خصوصی و اصول حاکم بر خانواده چگونه است؟ چگونه می‌توان حریم خصوصی کودک را حفظ نمود و از سویی دیگر به تربیت فرزند مبادرت ورزید؟ آیا باید حریم خصوصی بین زوجین وجود داشته باشد؟ و سؤالات دیگر پاسخ داده شود.

۱-۲- اهمیت و ضرورت موضوع

ادعای دین مبین اسلام و خصوصاً مکتب مترقی تشیع مبنی بر برخورداری از برنامه‌های عملی برای تمام دوره‌ها و زمان‌ها و افعال انسان‌ها به عنوان دین خاتم، و همچنین تنفّر ذاتی انسان‌ها برای شکافتن لایه‌های پنهانی افکار، اعمال و سلیق‌شان توسط دیگر افراد، موجب شده تا برخی از مردم بخصوص خانواده‌ها، تعریف درستی از جایگاه و احترام به حق حریم خصوصی خویش نداشته باشند، و حتی برخی از افراد، از وجود چنین حقی اطلاع کافی در اختیار نداشته باشند، لذا مهم است که به تبیین حریم خصوصی از منظر فقهی و حقوقی پرداخته شود.

جالب این که بخش عمده‌ای از مردم در زندگی روزمره‌ی خویش، گونه‌هایی از دخالت در حریم خصوصی و نقض حریم خصوصی را مرتکب می‌شوند و لکن در مقام ثبوت با مصادیق عملی آن، دچار سردرگمی، می‌شوند، دخالت همسایگان در حریم خصوصی یکدیگر، دخالت در امور مالی دوستان و آشنایان، دخالت خانواده‌ها در زندگی فرزندان و ... چه بسا بسیاری از مشکلاتی که در خانواده‌ها در روابط بین زوجین و فرزندان بوجود می‌آید، ناشی از عدم احترام به این حق باشد، مردی که در مقام ریاست و پدر بودن، این حق را برای خود قائل می‌شود تا در تمام زوایای پنهان همسر و فرزندان خویش سرک بکشد، خانمی که برای حفظ کیان خانواده و همسر خود، نسبت به روابط همسرش در محل کار، مهمانی-ها، و ... دچار سوءظن شده و به تحقیق و تجسس می‌پردازد. پدر و مادری که به بهانه‌ی تربیت و حمایت از کودکان و نوجوانان، حقی برای حریم خصوصی فرزندان قائل نیستند، و این‌ها و موارد بیشماری که در رابطه با این مسأله در خانواده‌ها جریان دارد، و همواره باعث بروز مشکلات زیادی در روابط زوجین و فرزندان می‌گردد، و همچنین برای آشنایی همه‌ی افراد با همه‌ی سلیق، ویژگی‌ها و فرهنگ‌ها، با تعریف